

Kultuur: Tõnu Tepandi - väge täis laulja ja näitleja

09.06.2004 00:01

Aarne Mäe, toimetaja, Virumaa Teataja

 Rakvere Teatri "Suvekoolis" kaasategev vabakutseline näitleja, teatripedagoog ja laulja Tõnu Tepandi (56) räägib esietenduse eel teatrist, muusikast ja poliitikast.

Olete külalisena kaasategev Karepal mängitavas Mati Undi lavastuses. Millised kokkupuuted on teil varasemast ajast Rakvere teatriga?

Tartus ja Viljandis olid omal ajal sellised Rakvere Teatri sõbrad, kes tulid nende etendusi vaatama ja pärast siis kostitasid neid, eks minagi kuulusin sinna. Olen ka ise palju siin laval mängimas käinud, külalisetendustega muidugi. Ja mingil ajal – see oli 90-ndate keskel – kutsuti mind Rakvere teatri juhiks, aga mul olid sel ajal teised tööd ees. Lauljana sai aga käia siin Virumaa roheliste rattaretkedel. Kui tegin koos Kalju Kassiga huumoriühendust Aara, siis käisime siin lossimägedes samuti etendusi andmas.

Millises rollis te praeguses suvelavastuses olete?

Mul on isa roll, teisalt olen äi, kolmandat pidi olen seal veel ise ja laulan. Eks mingi eneseiroonia taotlus seal on.

Tõnu Tepandi toob koos kolleegidega Karepal etenduvasse "Suvekooli" Tartu omaaegset vaimuelu.

Foto: Tairo Lutter

Tegu on Vaino Vahingu näitemänguga ja kui ta selle kirjutas, siis mängiti seda Pärnu teatris ja käisime ka siis seda koos vaatamas. Tollal oli meil Tartus hea seltskond koos, kuhu kuulusid Vahing ja Unt ja Hermaküla ja Kaplinski ja Paul-Eerik Rummo astus seal läbi. See näitemäng pärineb meie röömsast Tartu-ajast seitsmekümnendate algusest. Pärnus oli see tehtud väga tõsiselt Ingo Normeti lavastuses, nüüd teeb Mati Unt seda siin siis teises võtmes.

Kas see tükk viib teid tagasi oma Tartu aegadesse?

Proovide alguses tulid küll asjad meelde, kui arutasime, kas prototüübid on ka olulised, aga rohkem mitte. See on ikka omaette elu.

Kas kutsutigi teid selles mõttes siia, et tuua teie kaudu tollast autentsust kaasa?

Umbes nii küll. Eks see Undi idee oli, siis on elus asi varnast võtta. Aga teatri poolt on ilus käik, et see asi on ette võetud, sest siin kohtuvad erinevad põlvkonnad ja töötavad päris vahva materjaliga.

Sellesse aega jäi ka 60-ndate aastate teatriuundus, mille juures ka teie olite, mis on leidnud laia kõlapinna tänaseni.

Suitsu ja hiljem ka Majakovski õhtu olid küll Tallinnas, kuid kui me Hermaküla ja Toomingaga Tartusse läksime, siis tegime seal neid edasi.

Kas see oli mingi mõttega protest või panite niisama punki?

Tagantjärele me oleme vaadanud, et see sarnanes mingil määral hilisemale pungile. Aga tol ajal oli lihtsalt seda vaja, et mitteausas õhustikus tahtsid ausalt rääkida. See avaldus ka riietuses – näiteks teles oli tabu käia ilma ülikonnata, mina aga käisin teksades ja ilma sokkideta saabastes. Aasta ringi käisin ilma sokkideta, väga hea oli.

Kindlasti ärritasid nomenklatuuri ka teie laulud. Tagakiusamist oli kõvasti?

Loomulikult oli, minu töid pandi kinni ja mind panni kinni.

Mõnigi tunneb teid rohkem folk- või protestilauljana kui näitlejana, teie kitarrikavad kogusid kuulsust nii Vanemuises kui ka Noorsooteatris. Teilt on ilmunud ka plaat. Mis teid laulma ajab?

Mulle lihtsalt meeldib laulda. Aga ma ei saa igasugust plära laulda, peab olema tugev tekst. Ja kui olen valinud andekad luuletused, siis aja edenedes see luuletus võib visata äkki uue külje ette. Pole harv juhused, kus poole esituse pealt tuleb – plaksti! – uus seos sisse.

Te olete vabakutseline näitleja ja õpetate ka teatrikoolides. Kuid teid mäletatakse ka riigikogu liikmena kahes koosseisus. Kas olete tänasest poliitikast eemale tõmbunud?

Kaudselt olen poliitikaga tegelenud väikesest peale. Et riigikogu ei olnud eesmärk omaette, oli vägagi huvitav.

Ometi pidite seal kokku pörkama tegelastega, kes olid seal vaid karjääri pärast.

Ega ei saanud paljusid asju tõesti läbi viia, sest pörkasin paljuski motiivide taha, mis ei olnud seotud riigi ehitamisega. Ega see töö ei ammendanud ennast, nüüd ma tegutsen kaudselt sellega. See parlamenditöö on täpselt selline, kui palju sa endale tegevust võtad. Seal oli nii palju ripakil asju, seal ainult tule ja tee. Osalesin ka näiteks kultuurkapitali loomisel.

Kas pole kummaline, et kord paneb riigikord teid kinni, teisal juhite seda ise?

Aga ega seal pikka mõtisklust pole olnud, sest kõik on väga lihtne. Mind on lapsest saati inimene ja riik huvitanud, teisalt ka ärritanud. Mu kodus oli sel teemal palju vaidlusi ja olen selle sees üles kasvanud. Minu üks vanaisa oli enne sõda kohtunik ja teine lasti 24. detsembri mässul maha. Üks ühel pool ja teine teisel pool. Minult on küsitud, kas sa oled vasak- või parempoolne, aga kurssi tuleb hoida, ja kui sul on oma kindel tahtmine, siis on seda kerge teha. Tuleb lihtsalt igal pool pingutada. Teistpidi jällegi pead sa armastama kõiki ja kõike, mis su ümber on.